

ТРАДИЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО СПОРТУ В КАНАДІ: ГЕРОЇ СПОРТИВНОГО РОКУ-82

Лях-Породько О.О.

Національний університет фізичного виховання та спорту України

Україна, м. Київ, sportsokol@ukr.net

Анотація. Здійснено аналіз традицій українського спорту в Канаді. Визначено лауреатів найкращих спортсменів 1982 року. Проаналізовано спортивні досягнення атлетів. З’ясовано роль спортсменів Канади, які мають український родовід у розвитку спортивного руху країни.

Ключові слова: спорт, діаспора, Канада, Україна.

Вступ. Українська діаспора в Канаді є однією з найчисленніших та організованих. Українці в Канаді проживають вже понад 100 років. За цей час у мультикультурній Канаді українські традиції стали найпомітнішими серед інших. Досягнення українців у будь-якій сфері життєдіяльності цієї країни мали значний розголос та вплив. Значних успіхів досягнули українці й у спорті [1]. Вони здобували перемоги для Канади, але при цьому ніколи не забували свій український родовід. Переможці, призери, учасники Ігор Олімпіад, Зимових Олімпійських ігор, Панамериканських ігор, Ігор Співдружності, чемпіонатів світу, національних першостей й інших турнірів це все про українців у Канаді.

Мета дослідження – здійснити аналіз та виявити особливості традицій українського спорту в Канаді (на прикладі 1982 року).

Результати дослідження та їх обговорення. 1982 рік для українців у Канаді мав надзвичайне значення. Зокрема й тому, що цього річного День української спадщини зібрав чималу кількість учасників від української громади в Онтаріо. За приблизними підрахунками їх було понад 600, а відвідувачів – понад 45 тисяч! І це лише за день!

29 серпня у найрізноманітніших дійствах брали участь народні танцюристи, співаки та музиканти, митці та артисти. Вони демонстрували свій талант для

глядачів, які мали можливість відвідати фестивальні заходи в Ontario Place, як і раніше безкоштовно. Дивовижне місце, бо цей центр розташований на рукотворних островах. Затуманене сонце та прохолодний вітер, який віяв від озера Онтаріо не зіпсувало настрою виконавцям та глядачам. Відвідувачі комфортно прогулювалися по містках, які були закриті склом між островами.

Серед визначних подій цього дня було відзначення 100-річчя народження українського композитора Кирила Стеценка, а однією з центральних моментів програми була феєрія зірок канадського спорту, які мають український родовід. Ці спортсмени завоювали славу на спортивній ниві й принесли визнання та славу Канаді. Брала участь у гала-концерті українських зірок канадського спорту легендарні спортсмени світового та національного рівня [2]:

Дейл Гаверчук (Dale Hawerchuk) - Виступав за «Корнуолл Роялс», «Вінніпег Джетс», «Баффало Сейбрс», «Сент-Луїс Блюз», «Філадельфія Флайєрс». В чемпіонатах НХЛ - 1188 матчів (518+891), у турнірах Кубка Стенлі - 97 матчів (30+69). У складі національної збірної Канади учасник чемпіонатів світу 1982, 1986 і 1989 (28 матчів, 9+13); учасник Кубка Канади 1987 і 1991 (17 матчів, 6+5). У складі молодіжної збірної Канади учасник чемпіонату світу 1981. Входить до ТОП-25 найрезультативніших гравців в історії НХЛ. Гаверчука було обрано командою «Вінніпег Джетс» у першому ж раунді драфту під загальним 1-м номером. Він став наймолодшим гравцем в історії НХЛ, який набрав у дебютному сезоні понад 100 очок. Єдиний гравець НХЛ, який зіграв 1000 матчів у Лізі в віці до 31 року.

Досягнення: чемпіон QMJHL (Президентський кубок, який щорічно вручається клубу-переможцю плей-офф Головної юніорської хокейної ліги Квебеку) - 1980, 1981; чемпіон CHL (Меморіальний кубок - трофей клубного юнацького чемпіонату з хокею з шайбою, що вручається переможцю Канадської хокейної ліги) - 1980, 1981; срібний призер чемпіонату світу – 1989; бронзовий призер чемпіонату світу - 1982, 1986; володар Кубка Канади - 1987, 1991; учасник матчу всіх зірок НХЛ - 1982, 1985, 1986, 1987, 1997; нагорода Джордж Парсонс – 1980; нагорода Гі Лафлера – 1980; кращий новачок QMJHL – 1980; нагорода Раймона Лагасе – 1980; трофей Стаффорда Смайта – 1981; трофей Жана Беліво –

1981; трофей Мішеля Брієра – 1981; трофей Стеффорд Смайт – 1981; нагорода Майк Босси – 1981; гравець року КХЛ – 1981; пам'ятний трофей Колдера – 1982; член Зали слави хокею - 2001.

Дженіфер Дячун (Jennifer Diachun) - п'ятиразова переможниця національного чемпіонату з гімнастики. Учасниця Олімпійських ігор 1968 та 1972 років, Панамериканських ігор 1971 року (Бронза у командних змаганнях). Брала участь у чемпіонатах світу 1970 та 1974 роках.

Борис Чамбул (Borys Chambul) - метальник диску, учасник Олімпійських ігор 1976 року. Також був у складі збірної Канади для участі в Олімпійських іграх 1980 року, але Канада змушена була бойкотувати ці ігри. Учасник Панамериканських ігор 1979 року. Чемпіон Ігор Співдружності 1978 року. Неодноразовий чемпіон та рекордсмен Канади з метання диску (1976, 1977, 1978, 1980, 1982 років). Переможець IX-ї, X-ї, XI-ї, XII-ї, XIII-ї легкоатлетичних змагань Української Спортової Централі Америки й Канади. Срібний призер II-ї Вільної Олімпіади 1976 року. Чемпіон Національної асоціації студентського спорту у складі команди (капітан команди) Вашингтонського університету.

21 липня 1976 року в Монреалі Борис Чамбул встановив рекорд Канади, метнувши диск на 65,40 м. Цей рекорд протримався до 1991 року!

Кармен Дмиш (Carmen Dmysh) - срібна призерка чемпіонату Онтаріо з дзюдо серед жінок 1977.

Лукас Дмиш (Lucas Dmysh) - чемпіон Онтаріо з дзюдо 1977. Переможець AM-CAN International Judo Challenge 1976.

Двоє спортсменів, які з поважних причин не змогли бути присутні були представлені їхніми батьками. Михайло Подборський презентував свого сина **Стіва Подборського (Steve Podborski)** – з 1973 року увійшов до складу гірськолижної збірної Канади. Дебютував на Кубку світу в 1974 році у віці 17 років! Потрапив двічі в десятку кращих у своєму першому сезоні Кубка світу. Стів мав дебютувати на зимових Олімпійських іграх 1976 року в Інсбруку, однак зазнав травми безпосередньо перед Іграми. Подборські був членом Crazy Canucks і виграв бронзову медаль у швидкісному спуску на зимових Олімпійських іграх 1980 року

в Лейк-Плесіді. У 1982 році Стів став першим спортсменом Північної Америки, який виграв титул сезону Кубка світу з гірських лиж. В цілому він виграв вісім гонок Кубка світу зі швидкісного спуску. Ще у 34 гонках він фінішував у топ-10. Після сезону 1984 року він завершив кар'єру у віці 26 років.

Після завершення спортивної кар'єри не полишив спорт та олімпійський рух. Був коментатором, членом оргкомітету, диктором, ведучим в час проведення зимових Олімпійських ігор (1998, 2002, 2004, 2006, 2010, 2014).

Брав участь у чемпіонатах світу 1978, 1980, 1982 років. Учасник зимових Олімпійських ігор 1980 та 1984 років.

У 1982 році Подборский став офіцером Ордена Канади. Обраний до Зали Олімпійської слави Канади в 1985 році, Зали лижної слави Канади в 1986 році та Зали слави канадського спорту в 1987 році. У 2006 році Подборский було введено до Зали спортивної слави Онтаріо.

Нагороджений Золотою ювілейною медаллю Королеви у 2002 році та Діамантовою ювілейною медаллю Королеви у 2012 році.

Іван Андрусичин приймав вітання замість свого сина, відомого спортсмена **Зенона Андрусичина (Zenon Andrusyshyn)** - футболіст Канадської Футбольної Ліги в 1971–1977, 1979–1982 роках, зокрема у складі «Торонто Аргонавтс». Він також був членом Kansas City Chiefs у Національній Футбольній Лізі та Tampra Bay Vandits у Футбольній Лізі США. Грав у футбол коледжі UCLA.

Зенон встановив шкільний рекорд у метанні списа, який тримався 35 років! Він брав участь у складі збірної Канади (в метанні списа, штовханні ядра та диску) в Іграх Британської імперії та Співдружності 1966 року. Йому належав канадський рекорд метання списа, кинувши його на 242 фути 6 дюймів. Мав би брати участь в Олімпійських іграх 1968 року у змаганнях з метання спису, але отримав травму. Після цього спробував себе у футболі і не помилився.

Також були запрошені зірки канадського футболу, які презентували національну збірну на міжнародній арені - **Олександр Скоцень** та **Остап Стецьків**.

Родинами були присутні Гаверчуки, Подборзкі, Дмиш та багато інших українців.

Суперзірка світового хокею **Вейн Гретцкі** надіслав своє найкраще побажання разом з автографом/зображенням для включення його в спеціальну фотовиставку українських спортсменів Канади минулого та сьогодення [3].

Висновки. Спортивні досягнення Канади багато в чому завдячує спортсменам, які мають український родовід. Українці творили історію канадського спорту як у традиційно популярних, для цієї країни, видах спорту, так і у екзотичних. Яскравим прикладом є хокей (батьківщина сучасного хокею є Канада) та футбол (майже не культивувався до того часу як прибули до країни українські мігранти). Успіхи українців у Канаді є масштабні. Вони охоплюють різні види спорту: літні та зимові, командні та індивідуальні, жіночі та чоловічі тощо. Особливе місце серед українців Канади посідає звісно хокей. Тисячі гравців, сотні «зірок» НХЛ, легенди, феномени світового хокею є українці: Вейн Гретцкі, Террі Савчук, Білл Мосієнко, Морріс Лукович, Вейн Бабич, Дейв Бабич, Дейл Гаверчук.

Список джерел інформації

1. Лях-Породько О. Спортивний фронт української діаспори // Public History. Історія в публічному просторі: збірник Міжнародної наукової конференції (Київ, 20 травня 2022 року) / За ред. Юрія Латиша; дизайн Маргарити Дяченко. – Київ, 2022. – С. 282-288.
2. Andrew Gregorovich. Sports achievements of Ukrainian Canadians / Andrew Gregorovich // Forum - 1982 - №52. – С. 23 – 28.
3. Helen Perozak Smindak. Ukrainian Heritage Day draws thousands to Ontario Place / Smindak Helen Perozak // Ukrainian Weekly – 1982. - №38. – С. 8 – 10, 12.